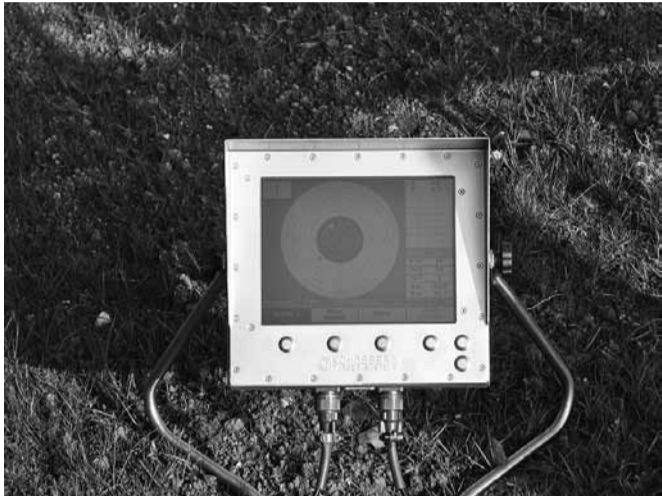

Kaasaegne lasketiir Väluste laskeväljal

Oli aeg, kui soovitati enamasti igat suulist esinemist, aga ka artikli kirjutamist alustada ajaloolise ülevaatega teemast. See aeg on õnneks möödas, aga seondub siiski käesoleva kirjutisega.

Oli aasta 1963. Nimetatud aasta juuli- ja augustikuul tuli Nõukogude armee Pihkva dessantdiviisi reserv-väelasele, reamees Rein Kikasel, koos teiste eestlaste, lätlaste ja leedulastega osaleda nimetatud diviisi Viljandis paikneva pataljoni juures korraldatud 30 päevasele kordusõppusel, mida nüüd sõna-sõnalise tobeda tõlkelaenu tõttu on lühidalt hakatud nimetama „reservõppekogunemiseks“ ilusa eestikeelse sõna „kordusõppus“ asemel. Kuidas see aga seondub teemaga? Aga nii, et ühel ilusal soojal suvepäeval eelmainitud aastal anti meie roodule käsk võtta laost kirved, saed, kangid, labidad ja köied ning koos nendega ronida autodele, mis vurasid Võrtsjärve poole. Teel saime selgitust, et minnakse ehitama polügooni külasse nimega „Väluste“. Ja kui olime jõudnud ühe metsa vahele, tuli jalastuda, võtta tööriistad ja käppenäidatud kohas hakata maha võtma võsa, suuremaidki puid, välja kangutama kive, millest 2-3 mehe ramm üle käis ja kõite abil neid ka kaugemale kokku vedada. Nii käis töö õhtuni, mil meid jälle Riia maanteel paiknevasse laagrisse tagasi sõidutati. Kordus see veel 2 või 3 päeva ja siis oli sama tee sõita ja sama töögi teha ülejäänud roodude meestel. Ega ilmselt selle tööga eriti kaugele ei jõutudki ja küllap jõudis viimaks kõrgete polkovnikute mõistuseeni seegi tõsiasi, et ega vist selle N. Liidu odava tööjõuga, milleks tavaliselt ju vangide kõrval sõduridki olid, seda „poligoni“ ikka valmis ei ehitata. Küllap telliti projekt ja siis maaparanduse ja ehituse ettevõtte lõpuks töö ka ära

tegid. Kuna allakirjutanu püüdis ennast edaspidi sellest värgist nii palju kõrvale hoida kui võimalik, siis ei tulnudki mul enam „Väluste poligoni“ kokku puutuda enne, kui 1979. aastal muutusin rahandusliku eelise tõttu Tarvatu kolhoosnikuks ja asusin seal tööle juriskonsuldina. Seega võin siiski väita, et olen olnud selle laskevälja, mis hiljem tuli Kaitseliidu varade hulka, tõi küll väga rüüstatud ja lagastatud ning räsitud moel, sünni juures, peaaegu ämmaemandana.

Olles Sakala maleva pealikuks, sain selle laskeväljaga ka lähemalt tutvuda. Ja Kaitseliidu algaastatel polnudki ju malevatel peaaegu kohti, kus sõjalisi harjutusi korraldada. Nii saigi enam kui 140 hektarilisest Väluste laskeväljast koht, kus said oma praktilisi õppusi läbi viia ka teiste malevate kaitseliitlased aga ka meie Sõjakooli kursandid ja Kaitseliidu Kooli õppurid. Väluste laskeväljal on abiks olnud ka meie Päästeametile, kes 2002.a. õhkis seal Tallinnas leitud 500 kg laenguga lennukipommi, sest nagu mulle väideti, polevat kogu vabariigis olnud teist kohta, kus seda teha. Kas see just nii oli, aga tollane Päästeameti peadirektori asetäitja hr Mati Raidma tänas telefonikõnega toonast maleva pealikut selle lahke abi eest. Olin ise ka sel lõhkamise päeval laskeväljal ja ega mingit suurt kärakat ei käinudki, aga taoliste esemete puhul ei tea kunagi mis võib juhtuda ja parem on hoida kui oiata. Kõrgem Sõjakool hakkas kursantide väljaõppeks Väluste laskevälja sagedamini ja suuremas mahus kasutama peale seda, kui toonane kooli ülem, kindral Laaneots ise käis kohapeal oludega tutvumas.

Kui Kaitseliidu malevadki said Rootsist tulnud relvastusest oma osana kätte 90 mm tagasilöögiga tankitõrje kahurid ja 84 mm tankitõrje

granaadiheitjad „Carl Gustav“, siis polnud Kaitseliidul jälle neid mujal võimalik katta kui Välustes. Varalahnud Kaitseliidu ülem, mjr Benno Leesik, kavatses siin ka miinipildujaid proovida, kui kahjuks jäi ohutussektor nende relvade jaoks liiga õhukeseks.

Ja nii toimis ja teenis Väluste laskeväljal aastaid. Loomulikult tuli aeg-ajalt ja võimalus-est piirides seal ka väiksemaid hooldustöid teha, teedele kruusa juurde vedada ja auke siluda, kuulipüüde valli kõrgemaks ehitada, jõudsalt pealetükkivat võsa lõigata ja venelastest järele jäänud lagunevaid ja viletsaid ehitisi pisut kõpitseda, et oleks päris halva ilma korral kuhugi varjuda ja õppuste ajal minigeidki ruume kasutada. Kokku tuli korjata ka rüüstajatest maha pudenenud rauakola ja muud taolist.

Tänapäevaseid vajadusi aga selline olustik enam ei rahuldanud ja nii võeti vastu otsus, laskevälja uuendada. Esialgne uus projekt nägi ette palju head ja väga vajalikku, kahjuks aga kas ehitajate ahnus või muud põhjused ei võimaldanud seda kõike korda saata ja nii tuli järk-järgult leppida üha väiksema mahuga ja vähemate ehitistega. Kui lõpuks töödega ühele poole saadi, oli välja kukkunud ilus suur avatud lasketiir, kus on võimalik tulejoonte paiknemine 5 meetrist kuni 300 meetrini. Ka uus kuulipüüde vall on aukartust äratav, aga mitte oluliselt suurem omaaegsest Viljandis Valuoja orgu ehitatud Võhma Ekspord Tapamaja nime kandnud ja

Kaitseliidu Sakalamaa maleva kasutuses olnud lasketiiru kuulipüüde vallist. See, et Väluste laskeväljal on veel arenguruumi näitab ka asjaolu, et varem kasutusel olnud laskevälja parempoolne väli on alles tühi. Kohti, kuhu tulevikus vajalikke hooneid ehitada on seal veel samuti küll ja küll. Need aga peavad jääma ootama paremaid aegu ja uusi rahasid ning ka seda, et ehitajatel elu kibedamaks läheb ja ehituste hinnad, aga mitte kvaliteet, langevad. Vähemalt loodame seda.

Kui uus ja uhke lasketiir oli valmis saanud tuli see ka avada. Selleks kogunesid 11. oktoobril Välustesse kõrge ametiisikud eesotsas kaitseministri Urmas Reinsaluga. Kohal oli KL Sakala Maleva pealiku abi, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder, Kaitseliidu ülem, brigaadikindral Meelis Kiili, KL Sakala Maleva pealik, major Kalle Köhler, ehitajate ja projekteerijate esindajad, Tarvatu vallavanem Alar Karu ja palju teisi, ka kohalikke elanikke, kes tulid vastvalminud lasketiiru uudistama. Pidulik sündmus algas kaitseministri ja Kaitseliidu ülema kõnedega, kes rõhutasid taoliste ehitiste olulisust kaitseliitlaste väljaõppeks aga ka üldisemas plaanis rahva kaitsetahte tugevdamiseks ja riigikaitse korraldamiseks. Seejärel anti üle autasud ja meened nii ehitajatele-projekteerijatele ja ehitustööde järelevalvele kui ka töö tellijatele. Siis oli aeg lasketiir kasutusse võtta ja see avada. Tavaliselt avatakse valminud ehitisi ikka lindi lõikamisega, olgu need turud, moodsad

kaubanduskeskused, liiklussõlmed, maanteelõigud vms. Lasketiiru puhul ei ole see moodus aga sugugi kohane. Lasketiir tuli avada paukudega. Selleks rivistusid esmalt 15 meetri tulejoonele kaks ministrit, Kaitseliidu ülem, Sakala maleva pealik ja ehitajate ning projekteerijate esindajad. Ülejäänutele jagati välja kõrvatropid, et keegi oma kuulde-elundeid ei kahjustaks. Peale korralduslike küsimuste edukat lahendamist kõlasidki püstolilasud ja esimesed kuulid lendasid märklaudade poole. Kui tulemused, mis avaldamisele ei kuulu, sest tegemist polnud ju võistlusega vaid ainult lasketiiru avapaukudega, olid üle vaadatud, lahkusid tulejoonel olnud isikud tahapoole ja 200 meetri tulejoonel võtsid kohad sisse kuus Sakala maleva teravama silma ja kindlama käega meest. No sellelt kauguselt pole mõtet püstoliraudu kulutada ja tuld tuli anda juba tuttavaks saanud AK-4-st. Selles episoodis tuli küll pisut oodata, sest iga uus asi tahab õppimist ja ega alati ei hakka uus seade ka kohe tööle. Nimelt on uues lasketiiru tööle rakendatud kaasaegne elektroonika ja nüüd pole laskuril enam vaja nn. vaatetoru ehk pikksilma ja veel vähem käia iga lastud seeria järel märklehe juures vaid elektroonika toob lasu tulemuse pea silmapilkselt laskuri ees seisvale monitoorile. Kui elektroonika lõpuks meeste tahtele alluma hakkas, anti ka tublisti tuld ja peale seda võis öelda, et lasketiir oligi avatud.

Kuna kõigil oli tegemist olnud juba omajagu aega ja

mitmed olid tulnud kohale ka kaugemalt, oli aeg keha kinnitada korraliku supiga ja siis maitsta ka kringlit ja kohvi. Need viimased toimingud leidsid aset 300 meetri tulejoonel, mille kohal on ka katus. Lühemate vahemaade tulejooned on lahtise taeva all, aga ega lahingu ajaks ei saa ka endale katust pea kohale tellida, hea, kui küljalunegi kuivem on. Kui supid sõõdud ja kohvid joodud, oligi kogu sellel ettevõtmisel lõpp.

Uus kaasaegne lasketiir jääb ootama usinaid harjutajaid ja lootma seda, et kurjad käed seda rikkuma ja lõhkuma ei tule. Ja kui nüüd tulevikus Sakala maleva mehed ei hakka saavutama üleriigilistel võistlustel sama häid tulemusi ja kohti nagu nende eelkäijad enne suurt sõda, siis on tegu ainult enda laiskuse ja saamatusega. Ka maleva üldine lasketase peaks nendes tingimustes harjutades tublisti tõusma ja vähemalt Kaitseliidu II klassi laskuri märk peaks küll iga tegevliikmele jõukohane olema. See peaks olema ka iga kaitseliitlase esmane eesmärk, kinnitada oma vormirietele laskurklassi normi täitja märk. Aga aeg näitab, kuidas Sakala maleva kaitseliitlased sellesse suhtuvad ja milliseid tulemusi näitama hakkavad. Igal juhul võimalused on loodud, nüüd on kõik meeste ja naiste endi kätes ja ka peas. Jõudu, taht ja visadust harjutamiseks! Aga kindlasti tänud ka kaitseministeeriumile, Kaitseliidu Peastaabile ning ehitajatele abi ja tehtud töö eest!

OMA MAA

Viljandi, november 2013

Mõtteid novembrikuul

Käes ta ongi – aasta eelviimane kuu, üks pimedamaid ja seetõttu ka süngemaid kuid aastas. Algab ta üsna mõttlikult. 2. novembril on hingedepäev – päev, mil meenutatakse neid, keda meie hulgas enam pole, kes on kadunud igavikku ja kelle hinged rändavad kaugetel radadel, aga siiski on sageli ka meiega, meie mõtetes. Eriti nende hinged, kes meiega koos olles on jätnud meissegi osa oma hingest, on olnud meile lähedased ja kallid. Meie vanemad, kurvemal juhul lapsedki, sugulased, sõbrad ja head tuttavad ning võitluskaaslased. Sakala maleva kaitseliitlastel on möödunud aasta olnud eelnevatest ehk kurvemgi. Oleme saatnud ära oma auliikme Villis Lindmäe, senioriliikme Eduard Veersalu, Karl Kobini ja Enn Paapi. Nende hinged aga rändavad sageli meie mõtetes, sest nad olid osa meist, olid väarikad ja tublid kaitseliitlased ja andsid malevale ja meile kõigile nii palju kui suutsid ja oskasid. Oleme neile tänulikud. Küllap on see nii ka teistes malevates.

Kuid häid ja tublisid võitluskaaslast meenutades tuleb meil hoida kurssi tulevikule, edasi viia nende poolt alustatud tööd ja teha kõik selleks, et Kaitseliit saaks veel tugevamaks, paremaks ja usaldusväärsemaks meie rahva ja riigi turvalisuse tagajaks. Tulevikule mõeldes tuleb meil rohkem panustada noortele, neile, kes juba viie, kümne või viieteistkümneme aasta pärast tänaste kaitseliitlaste kõrvalle asuvad ja sama kindlalt ja väarikalt aga kindlasti ka targemalt oma kodumaa kaitseks valmistuvad. Alati ei sünni tahe selleks iseenesest vaid seda tuleb kasvatada ja toetada. Selles näeme pea kõige olulisemat ülesannet endi jaoks.

Novembrikuul on eriti rikas ka muude tähtpäevade poolest. 10. kuupäeval tähistatakse rahvakalendri järgi mardipäeva ja uuema aja kombe kohaselt ka isadepäeva. Juba järgmisel päeval on kõikide kaitseliitlaste pidupäev – Kaitseliidu aastapäev, seekord juba 95.! Samal päeval tähistavad ka Pärnumaa, Järva

ja Viru malevad oma maleva sama numbriga aastapäeva. 16. novembril tähistatakse Eesti taassünni päeva. Sel päeval, 1988. aastal, võttis meie rahvaesindajate kogu kindla kursi Eesti iseseisvuse taastamisele õigusliku järjepidevuse alusel. 18. kuupäeval on kõigil lõunapoolsetel malevatel põhjust olla pidulikumas meeleolus, et koos lõunanaabritega tähistada Läti vabariigi iseseisvuspäeva. Eriti sobib see Valgamaa malevale, kes samal päeval saab tähistada ka oma maleva 95. aastapäeva. 20. novembril on Kaitseliidu Saaremaa Maleva 95. aastapäev. Järgmisel päeval võivad üsna mitmed Kaitseväe asutused ja üksused tähistada omi aastapäevi. 24. novembril on Kaitseväe orkestri aastapäev, päev hiljem tähistavad kõik Kadrid, Katariinad, Katrinid ja Katid rahvakalendri kohast kadripäeva ja 26. november on kuulutatud kodanikupäevaks, mil austatakse ja hinnatakse enim silmapaistnud kodanikke. Kuidagi ei saa unustada ka 28. novembrit aastast 1918, mil meile idast tulnud „maailmarevolutsioonist“ unistajate-kurjategijate poolt peale suruti sõda – millest sai Eesti Vabadussõda. Meie õnneks, meie esiisade vapruste tõttu ja põhjapoolse sugulasrahva ning ka vähemalt ühe suurriigi toetusel, oli see meile võidukas sõda, milles kahe tollase suurriigi, ehkki juba maailmasõjast üsna räsitud riigi, relvajõud meilt lõpuks lüüa said. Kuigi rahvatarkus ütleb, et kes kõik peod ära peab – see kõik nälgjad ära näeb, ei pruugi see tähendada, et tagasihoidlikumalt pidutsedes ja oma meeleolu tõstes just nälg majja tuleb, pigem ehk annavad sellised ergutavad hetked lisa jõudu rõõmsa meelega rohkemat korda saata ja nii ka edukamad olla. Sest kaugel need jõuludki enam on ja peagi hakkab taas päev pikemaks muutuma ning töödele ja tegemistele rohkem valget aega andma. Asjalikku ja mõnusat Kaitseliidu aastapäeva kõigile!

R.K.

Endised metsavennad autasustasid kaitseministrit

2. oktoobril andis Eesti Endiste Metsavendade Liidu juhatuse esimees Arnold Ojaste kaitseminister Urmas Reinsalule Endiste Metsavendade Liidu 2. klassi teeneteristi.

„Selle teenetemärgiga tunnustame inimesi, kelle panus metsavendluse jäädvustamise toetamisel on olnud väljapaistev,“ ütles Ojaste.

Reinsalu sõnul väärivad Endiste Metsavendade Liidu töö okupatsioonivõimu vastu relvaga võidelnud inimeste toetamisel ja nende mälestuste jäädvustamisel tunnistust ja toetust. „Pean tähtsaks, et ei unustataks inimesi, kes kaitsevad oma perekondi ja iseennast võõrvõimu vägivalla vastu, lootuses Eesti iseseisvuse

taastamisele,“ lausub Reinsalu. Teeneteristiga tunnustatakse endisi metsavendi ja metsavendluse toetajaid ning kodanikke, kes on üles näidanud hoolt ja ettevõtlikkust metsavendluse jäädvustamisel. Kaitseminister arutas tänasel kohtumisel Eesti Endiste Metsavendade Liiduga tulevast koostööd ja metsavendade tunnustamist. Eraldi käsitleti metsavendluse ajalugu käsitleva andmebaasi loomist, tunnistuse avaldamist endistele metsavendadele ning nende toetajatele, samuti ettepanekuid Vene vägede väljaviimise 20. aastapäeva tähistamiseks 31. augustil 2014.a.

Kodutütarde Sakala ringkonna uue ringkonnavanema enesetutvustus

• Rühmapealik A. Eek koos Noorkotkaste Nutikate rebaste rühmaga.

Olen Antonina Eek, sõbrad kutuvad mind Toni-ks. Vabatahtlik noortejuht olen olnud seitse aastat. Selle aja jooksul olen tundnud nii algaja ebaõnnestumisi, kui ka tasapisi kasvavat enesekindlust. Seitsme aasta jooksul on mul olnud õnne kohtuda väga paljude toredate inimestega, kes soovivad samuti kui minagi tegeleda noortega. Olen saanud neilt tuge ja tunnen, et olen jõudnud sellesse astmesse, kus saan midagi ka teiste toeks ära teha. Mul on väga tore pere. Võin uhkusega öelda, et kolme poisi ema on olla uhke ja hää. Vanem poeg suundus juba gümnaasiumi radadele. Kõik kolm poissi on ka aktiivsed noorkotkad. Rõõmu teeb see, et ka edaspidi soovivad pojad end Kaitsealiiduga siduda. Saan tegutseda noortega ainult tänu abikaasa toele, kes on ka minu noorterühma toetajaliige. Noortejuhi töö kõrvalt, teen ma igapäevast tööd veel mitmel alal. Nii juhatan ettevõtet „Aidu Aed“, kus kasvavad kuuse ja kase taimed, töötan Paistu kool-lasteaias õpetaja abina, juhendan Paistu Rahvamajas naiste ja laste käsitööringe

ning korraldan mängu ja sünnipäevapidusid lastele. Minu hobideks on rahvatants ja ma tantsin tantsurühmas „Anna-Minna“, mängin võrkpalli ja teen käsitööd. Meeldib matkamine looduses, sest loodus annab mulle suurimaid elamusi. Olen kasvanud päris suures peres. Mul on vanem vend ja kolm nooremat õde. Lapsepõlvest on pärit ka minu huvid ja tegutsemised. Olen koos vennaga mööda metsi luuranud ja sõda mänginud küll ja küll. Hoolitsemine nooremate õdede eest andis aga tugeva arusaama – mis nende väikesete tüdrukute peas toimub. Tuli äratundmisrõõm, et isegi kõige kartlikum ja õrnem tüdruk võib väga toredaks ja iseseisvaks neiuks kasvada. Vahel peab neid ainult julgustama ning vajadusel ka tuge pakkuma. Meil on palju toredaid kodutüt-reid, kes on suureks sirgumas ja liitumas kas Kaitsealiiduga või Naiskodukaitsega. Uue Kaitsealiidu seaduse alusel peame me taas kõik oma liikmed üle lugema, ja see pilt, mis ees terendab ei pruugi hetkel olla sugugi optimistlik. Samas ei taha ma kuidagi uskuda, et

poleks rohkem edukaks neiuks saada soovivad tütarlapsi, kes tahaks kodutütreks hakata. Nad tuleb vaid üles leida.

Oma uues ringkonnavanema ametis soovin ma südamest, et paraneks meie ringkonnas rühmade vaheline koostöö. Seda nii noorte endi, kui ka noortejuhtide vahel. Kui noortütarte ridades olla uhke ja hää, siis kutsutab ta kaasa ka oma sõbranna. Soovin koostöös rühmajuhtidega jõuda kokkuleppele selles, milline peaks olema üks Sakala ringkonna tubli kodutütar. Minu soov on näha tulevikus rohkem kodutüt-reid, kes kannavad auga oma ilusat vormi, esindavad oma rühma, kooli ja kodukohta ning on sportlikud ja võitlushimulised. Minu unistus on, et oleks rohkem aktiivseid kodutüt-reid, et neil oleks soov esindada oma malevat. Selle saavutamiseks tuleb hakata tööd tegema aga mul on ju ka palju tublisid rühmajuhte abiks. Isamaa heaks oleme alati valmis!

Oma Maa toimetust soovib jõudu ja edu!

Raplamaal toimus Kaitsealiidu kooli lõpuharjutus

12.- 20. oktoobri toimus Alu, Rapla, Kohila ja Märjamaa valdade aladel Kaitsealiidu kooli tasekursuste lõpuharjutus «Kotkalend», kus ajavahemikus 14. - 18. oktoober oli planeeritud osalema 150 kaitsealiitlast ja instruktorit ning ajavahemikus 19. - 20. oktoober koguni 500 kaitsealiitlast ja instruktorit. Nagu andis teada Kaitsealiidu kooli juhataja Erik Reinhold, oli õppuse eesmärgiks hinnata ja kontrollida tulevaste kompanii-, rühma- ja jaopealike ning

rühmavanemate väljaõpet ja valmidust iseseisvaks tegutsemiseks. Ühtlasi andis õppus võimaluse harjutada koostööd erinevate malevatega. Sisuliselt oli tegemist kursulaste praktilise lõpueksamiga. Lisaks kooli lõpetajatele osalesid harjutuse viimasel kolmel päeval selles ka Kaitsealiidu Harju, Rapla, Järva, Pärnumaa ja Viru maleva üksused. Lõpueksamiks oli see õppus ka Kaitsealiidu koolis läbiviidud välikoka ja parameedikursusel

osalejatele. Õppustel kasutati raskerelvade imitatsioonivahendeid ning automaatrelvi paukpadrunitega. Õppurite kasutuses olid ka sõiduautod ja veoautod, mis liikusid vaid ainult ettenähtud teedel ja sihtidel. Teede sulgemist tsiviiliskitule õppuste alal ei toimunud. Harjutusel osalenud üksused koristavad enda järelt prügi ise ning peale õppuse lõppu kontrolliti kasutatud alad üle ning vajadusel korrustati. Õppuse lõpurivistus toimus 20.

oktoobril Varbola linnuses ning seal said lõpueksami edukalt sooritanud kursuselased kätte kooli lõpetamise tunnistused. Raplamaal, Alus, asuva Kaitsealiidu kooli tegevusvaldkonnaks on kaitsealiitlastest allüksuste pealike ja instruktorite väljaõppe planeerimine ja läbiviimine, erialakursuste korraldamine ning kaadritöötajate täiendõppe korraldamine.

R.K.

Suunaparand, asimuut ja sõdurirada

Teame, et naiskodukaitsjad võivad olla osavad supikeetajad, nobedad sokkide kudujad ja tugeva närviaga haavade sidujad, mõned ka staabitöö abilised või head sidepidajad. Kas sellest piisab? Tegelikult on riigikaitse osalemiseks siiski vajalik tunda ka relvi, teada, kuidas sõduri seljakotti pakkida, mil moel maastikul märkamatu madalroomamist teha ja muudki sellelaadseid vajalikke teadmisi ja oskusi. Keegi meist ei taha metsas ära eksida, aga kui see juhtub, kas teame siis, kuidas raadioside kaudu või muul moel endast teistele märku anda? Neid teadmisi ja oskusi said Sakala ringkonna naiskodukaitsjad omandada Naiskodukaitses sõdurioskuste baasväljaõppe kursusel. Kogunesime reede õhtul ja saime maleva laost endile sobivad kamuflaažiga välvormid ning selga seljakotid. Nii mõnigi meist pidi tõdema, et saadud varustus kaalub rohkem kui varustekandja ise! Aga kuidagi tassiti ikka saadud kandam õppeklassi, kus läks relvaõppeks. Pärast teooria tundi järgnes praktiline tegevus relvade lahtivõtmise ja kokkupanemise näol. Leegisummuti, kaba, vintraud, lukukoda, diopertsihik, salv, padrunid, tiftid, laesäär – need on vaid osake

selgeks saanud relvaosadest. „Relv lahti võtta!“, „Relv kokku panna!“ kõlasid instruktori käsklused. Püües pingutasime ja kurtsime omavahel, et jõudu on vähe. Õliste ja valusate kätega läksime puhkama, et järgmisel päeval edasi õppida. Teise päeva hommikul jagati meile materjalid, milleks olid kaart ja kompass. Ei noh, mina ei oska küll nende asjadega midagi peale hakata, kõlas arvamusi. Andke mulle sukavardad ja leemekulp - nendega oskan ikka miski korda saata, aga kaart ja kompass, no tänan ei! Selline mõte käis peast läbi minulgi. Aga õppetundide lõpus teadsin, mis on asimuudid, koordinaatvõrgustik, kilomeet-rivõrk, suunaparand, tuhandeid, kraadid, nuunaparand. Topograafiast sattus üks osalejatest

hiljem kodus ülesandeid lahendades nii hoogu, et unustas sootuks ahju pandud liha ja pidi loodetud hõrgu õhtusöögi prügi-kasti viskama. Tunnistasime, et topograafia tekitas vaimustust. Kursulaste seas tekitas parajat elevust ka maskeerumine ja liikumisviisid. Instruktor seletas kuidas end maastikul nähtamatuks teha. Ta jagas osalejad paaridesse ning iga paar pidi maskeeruma neile määratud viisil. Aeg läks käima ning kõlas käsklus: „Maskeerumist alga!“ Juba tormasid mõned saunahju kallale, teised jooksid järve äärde muda otsima (need olid muide pärnakad, kellel mudaraviga sõbralikud suhted). Näod kirjud- mirjud asuti õppima liikumisviise. Uskumatu kui hoogsalt visati end kõrge märja heina peale pikali. Keegi

ei kahelnudki, kas roomata või mitte. Muidugi roomata! Sama päeva õhtul saime veel õpetust sõdurivarustusest ja selle pakkimisest. Nüüd teame, mida pakime seljakotis allapoole ja mida ülespoole ning mis tuleb panna rakmetesse. No mis seal salata, seljakott võttis pärast õpetlikku pakkimist päris kobeda välimuse. Ei sarnanenudki enam suvalise muhkliku mügerikuga. Ja siis jõudis kätte viimane õppepäev ning selgus tõehetk: kas on ka midagi kõigest sellest meelde jätnud või ei? Sõdurirada. Sõnapaar, mis nii mõneski kõhedust tekitas. Kaardile koordinaadid märgitud, tohtisime instruktori loal rajale asuda. Ei noh, peab tõdema, et oli huvitav. Tekkis isegi väike võistlushasart. Ja siis nad saabusid finišisse: ragistades läbi võsa, väsinud ja õnnelikud. Üks rõõmsam kui teine ja teine jälle õnnelikum kui kolmas. Järgnes tugev kehakinnitus, varustuse tagastamine, tunnistuste jagamine ning läbi see oligi. Nüüd jääb vaid oodata NKK koormusmatka, et oma õppusel omandatud teadmisi kinnistada ja oskusi näidata. Kohtume taas rajal!

Margit Rei, kursuslane

August Puuste – Kaitseliidu Sakala Maleva auliige – 100!

Oli aasta 1913. Tollase tsaarivene Liivimaa kubermangus, Pärnumaal, Polli vallas nägi 28. novembrikuu päeval Puuste taluperes esimest korda ilmavalgust poisilaps, kes sai endale keiserliku eesnime – August. Tema lapsepõlv ja noorus möödus nagu paljudel teistelgi tollastel kehvemal järjel olevatel noortel. Kui tuli aeg kooliteed käia, hakkas August oma hariduse algeid omandama Peraküla kohalikus külakoolis, kus oli 4 klassi. Kuna lugemine ja numbrid olid tal selged juba enne kooli minekut, tahtis õpetaja teda kohe panna 2. klassi, aga August arvas, et peab ikka alustama päris algusest. Majanduslike raskuste kiuste läks Augustil korda lõpetada ka Karksi-Nuias asunud kihelkonna kool, kus tuli veel 2 aastat koolitarkusi omandada. Vaatamata edukatele õpitulemustele polnud Augustil tollal kahjuks rohkemaks majanduslikke võimalusi ja nii jäi tal hariduse täiendamine tuleviku väljavaateks.

Kuna tollal oli noortele meeste esmaseks ja pühaks kohustus, siis leidis August, et mida varem ta selle kohustuse täidab, seda enim ehk avaneb talle võimalus taas õppima minna, et vähemalt keskharidus omandada. Oma avalduse alusel asuski ta Tallinnas paiknenud 9. pataljonis oma ajateenistuskohustust täitma. Sellest räägib August ise nii: „Kui minul takerdus õppimine, siis ma läksin isikliku avalduse alusel pooleteiseks aastaks Kaitsevähke. Sellepärast, et see oli raudne kohustus ja siis oli mul mõte, et siis kaitsevähkeenistus mind enam ei takista, et linnas on õhtukoolid, et saan seal siis õppida. Ma sain kurat ainult nädal aega seal 9. pataljonis olla kui tuli käsk - Puuste ja üks teine, Saaremaa poiss, kohe staapi. Lähen staapi, seal öeldakse, teid on määratud allohvitseride kursustele. Saaremaa poiss küsis minult, et kas sa tahad minna või? Hulluks oled läinud, ei taha, vastasin. Kurat ja andsin isikliku avalduse, et saaks nooremana selle kohustuse ära täita ja siis õppida. Saaremaa poiss lausus, et tema ka ei taha, et mis me teeme siis? Arsti kabineti ukse taga siis tegime kükke ja pumpasime vererõhku üles. Garnisoni arsti nimi on ka mees – Kõiv – oli üks tugevama kehahhitusega mees. Saaremaa poiss läks siis kõigepealt sisse, tuleb välja, mina vaatan tema poole aga tema viskab käega ja ütles, „kõik on persses“. Mina lähen siis sisse, küsitakse, et noh noormees, mille üle te kaebate? Mina ei osanud midagi muud öelda, noh et südamega on teatud probleemid. Arst vaatab mulle otsa ja ütles, olge mureta, selle aja te ikka peate vastu. Ja oligi minek. Tookord oli nii, et

väeosa saatis ajateenijaid re-servallohvitseride kursustele ja seal oli kõigest vabariigi sõjaväe üksustest mehi.“ August lõpetas kursuse edukalt ja talle omistati tollase gradatsiooni kohaselt nooremallohvitseri auaste. Formaalset vastaks see tänapäeval küll mingile seersandi auastmele aga arvestades ametikohti, mida tollal täitsid nooremallohvitserid on see pigem nooremveebli auastmega võrreldav. Kui kaitseväge teenistus läbi sai, mõtles August, et hakkab linnas kusagil kooli vaatama või siis saab ehk Tihemetsa Metsamajanduskooli minna. Kuna linna kooli minek majanduslike võimaluste poolest polnud võimalik, pöörduski ta Tihemetsa kooli. Seal oli suur hulki inimesi koos, sadakond tükki, vastu võeti ainult 25 õpilast. August pajatab: „... ja mina olin siis selle nii ütelda kihelkonnakooli haridusega, aga seal olid ka keskkooliharidusega poisid ja tahtsid ka sisse saada. Tehti seal siis mingisugune eksam ja imede ime, mina langesin teiseks tuleviku kandidaadiks. Paljud kukkusid läbi. Seal pidi olema nii, et kevadel valiti õpilasi aga sügisel kui kooli kokku tuldi oli ikka paar-kolm tükki puudu. Ja nüüd jäeti siis kaks n.ö. reservi. Ja mina olin üks reservimees. Oli hea meel, et nüüd sügisel saan ehk kooli minna, aga ükskord tuleb postiga kiri ja selles ongi mu paberid koolist tagasi saadetud. Jälle ei saanud õppima.“ Tuli hakata tööd ja leiba otsima. Ja August räägibki, kuidas temast sai metsamees. Kui tal ei õnnestunud pärast kaitseväge teenistusest vabanemist minna Voltveti (Tihemetsa) Metsakooli, avanes talle võimalus õppida metsavahiks Järvamaal, Kabala metskonna revident-metsäülem hr. Jaan Hellati (kuni 1936.a. perekonnanimega Rosen) juures. Hellat oli metsäülem, kes omandas metsandushariduse Saksamaal, Eberswalde Metsakademiast, 1923.-1925. aastani oli ta Eesti Metsade Peavalituse juhataja ja ta oli ka Voltveti (Tihemetsa) Metsakooli rajaja. Enne veebruarirevolutsiooni oli ta Venemaal tsaari isiklike metsade peametsäülem. Aastatel 1903.-1908. Altai keisri kabineti metsade ja maade ülema nooremabi. 1908.-1913. aastani Semeingorski ja Ustkaenogorski metsade ja maade ning kaevanduste ülem. 1913.-1917. aastani Taga-Kaukaasias, Lenkoranis, metsaametnik. 1917.-1921 oli ta algul teenistuses sõjaväe ülemjuhataja staabis Galitsias ja Bukoviinas ning hiljem samas insener- metsateadlasena, aga ka Hersoni ja Bessaraabia riigimaade ja metsade ülemana. Kabala metskonda praktiseerima minekust räägib August Puuste järgmist: „Hellat oli opteerunud Eestisse aga oli juba tsaarivene armee silma paistnud oma pedantsusega ja kehtestas Kabalas töötajatele hommikul kell 6

algava töötaja. Revident-metsäülem ametikoht tehti just tema jaoks. Revident-metsäülem ei kamandanud metskonda aga talle oli määratud 3-4 metskonda, kus ta siis natukene juhendamaks ja järele vaatamas käis. Tema on ka metsakooli asutaja ja nõudis endale Kabalasse kahte õpilast ja sellest kuulutati lehes. Esitasin oma avalduse ja kutsutigi kohale. Hiljem kui ma juba kohal olin, rääkis asjaajaja, keegi vanem mees kantseleist, et Rosen (Hellat) oli kantseleis saanud avaldusi vaadanud ja lipsinud ikka lehti ühele poole ja teisele poole ja äkki tõmmanud ühe lehe ja öelnud - oi, allohvitser, selle toome kohe -. Kurat ja ometi oli mul kasu sellest allohvitseride kursusest ja kuidas ma mitte ei tahtnud sinna minna. Ja sellest nõksust ma sain sinna praktikandiks. Mulle tuldi Võhma raudteejaama vastu ja seal anti ka väikesed instruksioonid, mida ülemus tahab. Öeldi, et olete noored mehed ja ülemus väga tahab sellist sõjaväelist esinemist ja distsipliini. Läksin siis metsäülemale ette ja lõin kannad kokku - härra revident, olen ilmunud teie käsutusse! Ja teine mees, kes ka minuga tuli, lõi samuti kannad kokku ja kandis ette ning hiljem see asjaajaja rääkis mulle, et vana oli öelnud, et need on küll nagu noored lõvid.“

Saanud sealt praktilisi kogemusi ja teadmisi metsanduse kohta, sai August Puuste tööle Pärnumaal, kodukoha lähedal Polli metskonnas metsavahina ja pidas selle kõrval ka väikest, 15 hektarilist nn. palgatalu. Aktiivse noore mehena ja allohvitserina astus ta Kaitseliidu Pärnumaa Maleva liikmeks ja moodustas Lillis peamiselt metsatöölisest jao suuruse Kaitseliidu allüksuse, olles ise selle pealikuks. Hiljem oli ta Karksi malevkonna Karksi-Nuia rühma pealik. Kui 1938. aastal muudeti maakondade piire, läks Polli vald ja Karksi kant Viljandi maakonna koosseisu ning Augustist sai tollase Sakalamaa maleva liige. Kaitseliidust ja selle tegemistest rääkides mainib August, et praegusega võrreldes tehti siis palju vähem, aga midagi ikka tehti ka. Peamiselt tegeleti laskeasjandusega. Et oleks parem laskmist harjutada, leidis ta koos Polli metsäülemaga looduslikult sobiva koha ja sinna rajatigi 300 meetri distantsiga lasketiir. Praegu on see taas Kaitseliidu Karksi malevkonna lasketiir, ainult poole lühem ja poole kitsam ning naljatamisi lausub August, et see võiks ju kanda August Puuste nime. Huvi laskespordi vastu ja ka head tulemused viisid Augusti lähemale kontaktideni ka tollal Kaitseliidu Sakalamaa malevas nooreminstruktori ametis olnud leitnant Alfons Rebasega, kelle peamiseks tegevusalaks malevas oli laskeasjandus. Sellest kokkupuutest hilisema tuntud väejuhiga räägib August Puuste

• Kaks endist ühekandi rühma pealikut A. Puuste ja J. Põldma

järgmist: „Ja sel ajal põhiliselt arendati Kaitseliidus laskeasjandust. Kaitseliidu staabis oli nooreminstruktors Alfons Rebane ja tema on minust üks aasta vanem. Olime ikka noored mehed ja mina sain ka tulemusi teatud määral. Üks esimesi auhindasid siin (näitab auhinda), mis liikus meil metskondade vahel oli rändkarikas sõjapüssist laskmises. Minul laskmine hästi istus ja Alfons Rebane hakkas minu kui laskja vastu huvi tundma. Ta muretsetes malevast minu kasutusse täiskaliibrilise täpsuspüssi, mis oli valmistatud Tallinnas Arsenali tehases, aga täpsuspüssiga tohtis lasta ainult täpsusmoonaga ja see oli kallid. Mina olin siis Polli metskonnas metsavaht ja metsnik. Mul oli küll suur au seda täpsuspüssi kasutada aga siiski ma helistasin Rebasele ja ütlesin talle, et ma pean selle püssi tagasi tooma sellepärast, et ma ei saa teda kasutada. Rebane küsis selle peale, et no mis viga on, kas püssil on midagi viga? Ma ütlesin, et püssil ei ole viga aga minu rahakotil on viga. Täpsuspadrunitega ja täpsuspüssiga mina ei saa praktiseerida, mu rahakott ei kannata seda välja. Ta oli natuke aega vait ja ütles siis, aga meil on ju täpsuskuulid müügil. Tööpoolest oli poes saada Soome täpsuskuule 50 tükki pakis. No mis ma nende täpsuskuulidega siis teen? Täpsuspadrunit on ka müügil aga... vastasin talle. Kuule, sa oled ise rühma pealik, kas sul tavalist laskemoona harjutustele üle ka jääb? - Jääb piisavalt. - No vot nii, nüüd osta üks 50 kuuliga täpsuskuulide pakk ning võta 50 lahingpadrunit ja tule staapi. Mis ajal sa tuled? Läksin siis sinna, Rebane oli vastas ja... ahaa, Pärnu mees tuli, läks siis kuhugi kõrvalruumi tuli tagasi ja ütles, nüüd lupsid kõik need kuulid lahingpadrunite pealt ära ja andis kausi kuhu püssirohu välja valasin, siis tõi kaalu, ja pani sinna püssirohu kaalu vastavalt padrunile ja ütles, et nüüd lae kõik need padrunid uuesti püssirohuga, et igas oleks täpselt ühesugune kogus. Tavaline lahingumoon täideti padrunisse tehases mõdduga, mitte kaaluga. Ma nägin hirmasti vaeva selle laadimisega. Rebane ütles veel, et vaata kurat, et sa rohkem ei pane. Ise ma mõtlesin, et kui kuulid juba pealt ära tõmmatud on, no kuidas sinna seda täpsuskuuli saab peale panna? See jääb ju väga lõdvalt. Kui sain padrunid püssirohuga laetud, tõi Rebane ühe riistapuu ja fikseeris sellega uuesti padrunile paigaldatud täpsuskuulid. Nii olid mul täpsuspadrunit olemas. - Noh, kas nüüd sinu rahakott kannatab või? - Ütlesin, et jah täpsuskuule osta ja ise ümber laadida, enda mu rahakott kannatab. Käisin niimoodi padruneid laadimas mitmel korral ja ükskord kui Rebasega jälle padruneid laadisime läks

maleva pealik, kolonel-leitnant Raudmäe (Eisenberg), sealt mööda ja küsis, et mis teil on nagu laboratoorium siin? Rebane ütles talle siis, et vot sellest mehest ma teen laskuri. - Tubli! Jõudu jaksu! - lausunud selle peale Eisenberg.“ Edasi räägib August järgmist: „Kunagi hiljem oli Viljandi lossimägedes üks rühmaõppus ja Rebane kamas seal natukene ja ütles siis mulle niimoodi - „poiss kuule, mul on tarvis natuke ära käia, kamanda ise nende meestega“. Ta oli selline tore mees. Rebasega viimane kokkupuude ja kõige viimane nägemine oli mul siis, kui baasidesse Vene väed tulid ja olid ka juba Eestis ning siis oli Karksi üks kahepäevane õppus. Karksi - Nuias oli tuletõrje maja seal tehtigi õppus, sai räägitud teooriat ja õhtul läksime koju ja pidime teine päev jälle tulema. Mina ei hakanud oma koju sõitma. Nuias ligidalt elas üks Kaitseliidu mees, vist Leedi talus. Istusime õhtul seal koos Rebasega ja Sakalamaa maleva vaneminstruktoriga, kelle nime enam ei mäleta, aga ta oli majori aukraadis. Arutasime ja olime üldiselt nõrduinud, et nüüd on venelased sees, mis meist nüüd saab. Rebane suurt sellest arutelust osa ei võtnud, oli ka löödud. Mul jäi väga meelde, see kui Rebane äkitselt ütles: „kuulge mehed, kõige selle halva peale mis meil on, oleme me siiski veel elus, no vaatame, mis sest kuradi asjast saab?“ Vaat tema oli see mees, kes hakkas tõesti vaatama, mis sest kuradi asjast saab.“ Siinkohal ei saa mööda ka sellest tõsiasjast, et allohvitser August Puuste määrati Kaitseliidu Sakalamaa Maleva otsusega selleks meheks, kes pidi tagama Eestisse baasidesse tuleva N.Vene vägede takistamatu liikumise läbi Karksi valla ja neid n.ö. tervitama, sest suur osa neid vägesid tuli Valgast Pärnusse ja Lääne-Eesti baasidesse just Karksi-Nuia kaudu. August räägib sellest nii: „... olin siin Kaitseliidu rühmaülem ja ma sain ka sõjaväe rätsepate tehtud sineli ja sellises vormis ma olin siis eksponaat nende Vene vägedele. See oli niimoodi, et see suur vägi läks mööda ja mina olin selle trepi peal, kust nad mööda läksid. Minu munder, tipp-topp sinel, rihmad, aga karakullmüts, mis Vene väes oli ainult polkovnikutel ja kindralitel, see pani kõik selle väe vahetpidamata mind tervitama. Isegi tanki kuplist pisteti käsi välja ja tervitati. Venelased olid ikka väga kehvalt ja kummaliselt riietatud. Võrreldes meie sõjaväelastega olid nad väga haledad oma „täitornides“ ja rihmaga keskkohalt kokku tõmmatud pükste peal kantava rõivaga. Kuna ma ei osanud ühtegi vene keele sõna ega tundnud neid erinevaid vene keele tähti ja need kuradid ju

meie tähtedega kokku ei lähe. Ja siis oli üks Vabadussõja aegne ohvitser, majori aukraadis mees, ma meenutasin hiljuti, et ta nimi oli vist Tiidermann, tema oli siis tsiviilis seal minu juures ja kui nüüd kõrged Vene ülemused autost välja kargasid ja mina muidugi neid tervitasin siis taheti minu käest küsida, kes ma olen. Tõlk läks neile vastu, vabandas, et mina ei räägi vene keelt ja pärast rääkis mulle, et venelaste esimene arvamus oli olnud siis niisugune, mis on lausa naeruväärne kui mõelda - see peab küll üks kõrge ülemus olema, kes niimoodi on lihtvõid.“

Loomulikult ei olnud see August Puuste enda tahe sellisel moel tegutseda nende suhtes, kelle vastu tema kolm vanemat venda olid Vabadussõjas võidelnud, vaid see oli käsk, mis tuli täita, vaatamata sellele kui vastumeelne ja alandav see ka oli.

1941. aasta juuniküüditamisest pääses August Puuste metsas redutades. Saksa okupatsiooni ajal oli August Puuste Lillis Omakaitse rühmaülem. Sellega seoses oli tal taas üks episood, mis tema elus võrdlemisi oluline on olnud. Metsas redutamise järgsetest sündmustest räägib August nii: „Mina käisin kodus, ajasin habeme maha ja panin Kaitseliidu mundri selga ja püstoli võõle ja läksin metskonda. Sakslased olid Lilli alevikus, see oli õhtupoolik ja nad jäid sinna ööbima. Metskonna kontoris istus diivanil saksa ohvitser, mina saksa auastmeid ei tundnud, aga vägevad pagunid olid tal. Mina tulen kontori uksest sisse, keset tuba on kaks saksa soldatit, kiivrid peas, automaadid õlal ja kaks meest seisab nende vahel. Üks oli minu koolivend Juhan Kuusik ja teine Juhan Mägi, kelle onu oli hiljem Viljandi julgeoleku ülem. Juhan Mägi oli paremal järjel olevast perest ja ta oli isegi sõjakoolis aspirantide kursuse lõpetanud, aga oli kommunistidega nii suur kaasajooksik, kui üks inimene võib olla. Mina kohusin ära. Küsisin, mis siin nüüd toimub? Metsäülem ütles, et näe see saksa ülemus juba tegi otsuse, et kohe viiakse need mehed mahalaskmisele. Mina ütlesin, et siin ilma kohtuta ühtegi maha ei lasta. Olin päris ürt, et mis see olgu, mingisugust omakohut ei saa toimuda. Kui ma oleks minuti hiljemaks jäänud, olekski nad võib-olla maha lastud. Kui saksa ohvitser püsti tõusis ja küsis minu kohta, kes on see mees, siis metsäülem, kes valdas perfektselt saksa keelt vastas talle, et see on see mees, kes tagas teie julgeolekut, et te Lillis rahulikult ööbida saite. Siis tuli see ohvitser minu juurde, pistis käe pihku ja ütles mulle et need mehed tuleb kohtu alla anda ja teeme nii, nagu teie siin teete. Homme hommikul meie väeosa lähleb siit edasi, pidage need kinnipeetud valve all ja andke nad kohtule üle. Ma tegin siis ühe saatusliku vea. Aga inimlikust seisukohast võttes ma eriti ei kahetse. Teine nende hulgas, kes seal kahe saksa sõduri vahel seisis, oli Juhan Kuusik, minu koolivend ja valla täitevkomitee sekretär, tema üle tuleks kohut mõista, aga selle teise mehe, selle Mägi kohta ütlesin, et see on sündinud debiilik, see võib siit kohe jalga lasta. Millise hirmsa vea ma sellega tegin. Mägi oli kogu selle saksa aja, mis hiljem, kui tuli uuesti vene

August Puuste – Kaitseliidu Sakala Maleva auliige – 100!

Algus lk 3

okupatsioon, see andmebaas, kes teadis kogu oma küla inimestest, kuidas need suhtusid sellesse saksa aega.“

Jah, see otsus oli August Puuste saatuslik. Küllap hoolitses kommunist Mägi selle eest, et August juba 1944. aasta sügisel vangistati ja Siberi sunnitöölaagritesse saadeti, kust ta siiski eluga tagasi tuli ja pea paarikümne aasta pärast taas kolhoosi esimehe Juhan Mägiga kohtus, ainult siis oli Mägi juba rohkem paluja kui käsutaja rollis. Oma juttu sellest vangipõlve ajast algab August Puuste tõdemusega, et on ime, et ta tänas siin istub. „Tööraha“ võim viis ta omal ajal kodust kaugele külmale maale „ümber kasvama“, tegeliku eesmärgiga – ära hävitada, sunnitöölaagrisse Norilskisse. Seal August haigestus ja kuna ta enam tööd ei suutnud teha, paigutati ta laagri laatsaretti – surema! Sellisesse palatisse kuhu paigutati kõik need vangid, kes 2-3-4 päeva pärast elututena ja alasti, kotis, mille külge kinnitati vineerist lipik surnud vangi numbriga, et teda arvelt maha kanda, välja viidi. Aga August oli selles „palatis“ palju kauem ja nagu ta ütles, et imelikul kombel üks estooneks ei kavatsenudki ära surra. Peale paarinädalast virelemist selles palatis tuldi laagri haiglast talle järele, kästi asjad kokku panna ja kaasa tulla. Siiski oli selle aja jooksul Augustil jalgade paistetused pisut alanenud nii, et ta sai jalanõud jalga panna ja ise sealt ära komberdada. Õnnelikul kombel oli selle laagri haigla arst, sakslane Müller, korrektne mees ja küsitles eestlasest patsienti loomulikult saksa keeles. August ütles, et tema saksa keele oskus oli küll üsna puudu, aga kuna Eesti koolides hakati tollal saksa keelt õpetama juba 3. klassis, siis ta sai arsti küsimustele vastamisega päris korralikult hakkama. Lisaks oli tema keeleoskust pisut parandanud ka viimase saksa okupatsiooni

aeg. August nendib, et alati kui ta seda episoodi kellelegi rääkima hakkab, läheb ta meel pisut härdaks ja pisaradki kipuvad silma. Nimelt peale seda, kui too arst oli oma vajalikud dokumendid täitnud, küsinud ta Augustilt, kes teile koju jäid, kellest te kõige rohkem muret tunnete? August vastanud, et tal jäi koju väike kaheaastane tütar, kellest ta tunneb kõige suuremat muret.

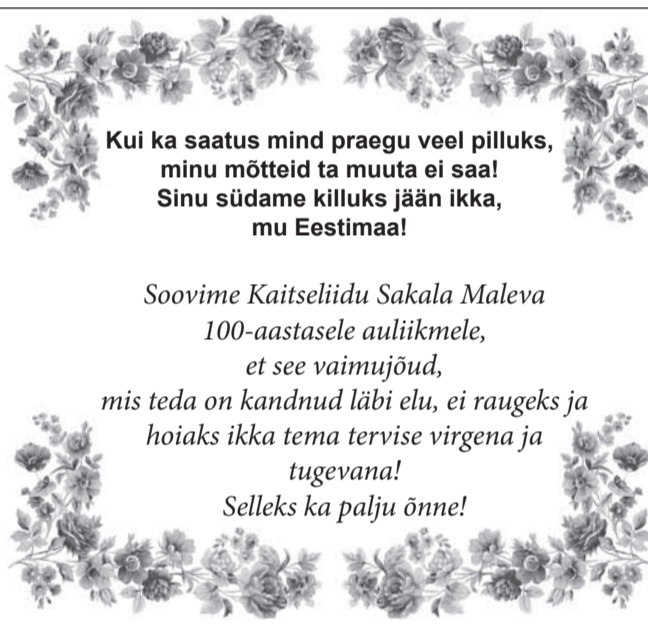
Taas paigutati August haiglasse, kuid imelikul kombel hakkas ta tervis seal hoopis halvenema ja ta viidi jälle nn. surijate palatisse nr 14. Igal hommikul viidi sealt elutud välja ja toodi uued surijad asemele. August püüdis aga raudselt ikka olla veel elus. Selles haiglas oli veel ka üks eestlasest arst Reimaste, kes oli pärit Kilingi-Nõmmelt. Loomulikult oli ka tema vang nagu kõik teisedki selle laagri arstid ja õed. Ühel hommikul tuldi jälle Augustile ütlema, et ta peab taas sellest kambrist teise kolima. August oli torisema hakanud, et milleks, ma olen siin sellega juba harjunud ja selle peale oli sanitar vastanud, et no aga sa ei sure ju ära! „Ja kui mõelda, siis see kõik on mul ometi selja taha jäänud“ ütleb August. Veel näitab August oma „varandust“ – vangilaagrist äratulekul sealsete sõprade-kaasvangide poolt puutöökojas valmistatud unikaalset kohvrit. Töötoonist niisugust asja laagrisse tuua, see ei tulnud Stalini ajal kõne allagi, aga hiljem juba lasti. Peale suurt Norilski mässi hakkas kohus käima mööda laagreid. Vaadati neid asju seal läbi ja Augustil võeti laagrikaristus maha. Ta oli siis vaba mehena selles laagris veel kümme päeva ja hiljem oli ühe aasta asumisel Krasnojarski linnas. Sest nagu August edasi räägib, asumisele määratud karistuseaega poliitilistel vangidel maha ei võetud. „Valeraha tegijad ja röövlid suuremalt jaolt lasti vabaks sest nemad olid „nõu-

kogude inimesed“, aga nad olid „eksinud“. Meile öeldi, et neist saavad nõukogude inimesed aga teie olete vaenlased, teid tuleb hävitada. Esimesed kaks aastat vangis olekut ei olnud mul nime, mul olid numbrid – 182 ja hiljem 950. Viimase järgi ma arvasin, et ehk võib-olla 50. aastal saan ma lahti.“ 1956. aastal, peale 12 aastast „ümberkasvamist“ ja karastust Siberi kliimas saigi August Puuste vabaks ja võis kodumaale naasta. Siin asus ta oma noorepõlve unistust täide viima, lõpetas kaugõppes keskkooli ja veel metsandustehnikumi ning töötas palju aastaid Pärnu Metsamajandis mitmesugustes ametites. Oli metsapunkti juhataja ja ka tootmise ja kvaliteedi insener. Seal ta Juhan Mägiga, kes teda esmapilgul enam äragi ei tundnud, sest Siberi põrgust tavaliselt eluga tagasi ei tulnud, kohtuski. Aga see polegi enam oluline. Mägi on juba surnud. Pärnu Metsamajandis jäi August Puuste ka pensionile. Ei saa aga ka seda ütlema jätta, et tung teadmiste järele ja õppimise himu on tal nii suur, et ta juba viiendat aastat käib regulaarselt Pärnu Kolledži juures kuulamas väärivate ülikooli loenguid ja on Eesti Vabariigi vanim üliõpilane! Kui me 24. oktoobril, sel aastal, olime koos Priit Sillaga August Puuste hubases ja piinlikult korras „poissmehe“ korteris Pärnus,

Niidu tänaval, oli tal meie tuleku üle siiras rõõm ja juttu jätkus pikaks ajaks. Kui August Puuste elulugu kokku kirjutada, saaks sellest tõesti paksu raamatu ja see tuleks kõita kõvade kaante vahele, sest muidu loetakse see varsti „kapsaks“. Palju juttu on veel kirja panemata, mitmeid haaravaid ja huvitavaid sündmusi seletamata. Leheruum on aga kahjuks piiratud.

Pika jutuaajamise vahel pakkus August meile kohvi ja selle juurde värskeid pirukaid ning ka pitsikese oma lemmiknapsi – „Pirita“ likööri, mida ta vahel harva, tähtpäevade ja teiste olulisemate sündmuste puhul pruugib. Seda vaatamata sellele, et tal on praegugi alles karskusseltsi liikmepilet ja oma elu jooksul pole ta kunagi kraadiga vägijooke rohkem pruukinud, kui ainult maitsmise võrra. Samuti pole ta kunagi suitsetanud. Rohupoest saadavatest tarbib ta vahel ka „Doppel hertz“ nimelist ravimit, kui tunneb, et vajab pisut kosutust.

Kui mõelda tema elule, siis tuleb tahtmatult pähe mõte, mis on see jõud, mis selle tubli mehe on kandnud läbi 100 aasta, läbi terve sajandi? Ja vastust sellele küsimusele ongi raske leida, aga arvan, et ma palju ei eksi, kui väidan, et selleks on tema poolt meile hüvastijätul maja trepil lausunud järgmised värsired:

Narva kaitseliitlased saavad uue hoone

5. oktoobril andis Kaitseministeerium teada, et eraldab Kaitseliidule raha Narva malevkonnale uue hoone ehituseks, sest malevkonna kasutuses olev praegune hoone on täielikult amortiseerunud. „Kaitseliitlased, kes panustavad vabatahtlikult oma aega riigikaitse, väärivad kaasaegseid väljaõppe- ja olmetingimusi,“ ütles sel puhul

kaitseminister Urmas Reinsalu. Narva kaitseliitlased on kahtlemata Eesti patrioodid ja kindlasti kujuneb Kaitseliidu malevkonna kodu isamaalise kasvatuskeskuseks piirilinnas Narvas. Reinsalu sõnul ootab ministeerium Kaitseliidult hinnangut ehitustööde maksumusele ja riigihanke ettevalmistamist. „Kõik eeldused on loodud, et

Kaitseliit saaks ehitustöödega algust teha järgmisel aastal,“ sõnas kaitseminister. Kaitseliit juhtis tähelepanu hoone seisukorrale tänava augustis, kui kaitseminister külastas Narvas Kaitseliidu Alutaguse Maleva Narva malevkonda. Narva malevkond on üks kolmest Kaitseliidu Alutaguse Maleva malevkonnast. Narva

malevkonda kuuluvad geograafiliselt peale Narva linna veel Narva-Jõesuu ja Sillamäe linn ning Vaivara vald. Malevkonda kuulub üle 230 kaitseliitlase, selle tuumikuks on juba iseseisvuse taastamise ajal Kaitseliiduga liitunud Eesti patrioodid ning mitmed endised ja praegused piirivalvurid ning politseinikud.

Kaitseliidul on uus kodukord

10. oktoobril kinnitas Vabariigi Valitsus Kaitseliidu uue kodukorra, mis korrastab organisatsiooni liikmeks saamise ja olemise aluseid. „Kaitseliidu kodukorra vastuvõtmine on oluline samm Kaitseliidu seaduse rakendamisel,“ ütles kaitseminister Urmas Reinsalu. „Nüüd on Kaitseliidul olemas kindel juriidiline raamistik, selleks, et üha enam vabatahtlikke saaks panustada riigikaitse ja kõigi Eesti inimeste igapäevasesse turvalisusesse.“ Uuest kodukorrast tulenev suurim muudatus puudutab organisatsiooni liikmeid. Kaitseliidu liikmeks saab määru-

se kohaselt astuda vaid üks kord ning kui seni otsustas tegevliikmete vastuvõtmise üle juhatus siis nüüd on see otsustuspädevus antud struktuuriüksuse ülemale. Erinevalt varasemast saab Kaitseliidu liige kuuluda nüüd ainult ühe struktuuriüksuse koosseisu ja olla ühes liikmestaatuses. Kui liige soovib liikuda ühest struktuuriüksusest teise, siis toimub struktuuriüksuse vahetus ja liikmestaatus muutub. Varasemalt pidi juhatus liikme uude struktuuriüksusesse eraldi vastu võtma. Uudsenäeb kodukord ette liikmestaatuspeatamise võimaluse, mida seni ei olnud

õigusakti tasemel reguleeritud. Peatamine võib olla mõlemapoolne, peatada võib nii Kaitseliit, kui ka isik ise. Lisaks on kodukorrast toodud Kaitseliidu liikmete põhiametikohad ning noortejuhtide ja huviringide regulatsioon. Põhiametikohad olid seni kehtestatud Kaitseliidu ülema käskkirjaga, huviringide ja noortejuhtide regulatsioon õigusakti tasemel puudus. Uus kodukord näeb ette kolleegiaalse organi võimalused kohaldada Kaitseliidu liikmete suhtes tunnustusi ja meetmeid. Seni selline võimalus puudus. Kodukorrast on ära toodud kõi-

gi struktuuriüksuste kesksed kolleegiaalsed organid, nende pädevus, liikmed ja valimine. Seni olid Kaitseliidu struktuuriüksuste ülesanded fikseeritud erinevates dokumentides, ühtlustamata ja pädevused kohati kattusid. Samuti on saanud konkreetse pädevuse seni kindla ülesandeta olnud revisjonikomisjonid, sätestatud on ka revisjonikava koostamise kohustus ja revisjonikava läbi vaatavad kogud. Varasem Kaitseliidu kodukord jõustus 1934. aastal ja tunnustati Vabariigi Valitsuse määrusega kehtetuks alles 2006. aastal.

Kindlasti luuratakse ka meie järele

21. septembril teatas ajaleht Postimees, et Vene laev nühkis mereväeõppuse järele Rootsi rannikul. Venemaa suur luurelaev „Fjodor Golovin“ jälgis hoolikalt 9. septembril Rootsi ranniku lähedal alanud rahvusvahelist merevägede ühisõppust, kirjutab Svenska Dagbladet. „Fjodor Golovin“ liikus ringi Gotlandi ja Rootsi ranniku vahelisel alal Rootsi territooriume piiri lähedal. Kontradmiral Jan Thörnqvist ütles ajalehele, et Vene luurelaeva pole Gotlandist lääne pool nähtud külma sõja aastastest saadik. „Fjodor Golovin“ on 94 meetrit pikk ja selle meeskond on 140-liikmeline. Laeval on relvastust ja see on varustatud raadioluure seadmetega. Luurelaev jälgis kriisijuhtimisõppust Northern Coats, millest võtsid osa laevad, kopterid ja lennukid Euroopa Liidu ja NATO liikmesriikidest. Õppustel oli esindatud 13 maad. Northern Coats lõppes 19. septembril ja samal päeval lahkus regioonist ka „Fjodor Golovin“. Ja see ei olnud juhuslik kokkusattumus.

Kogujate päev

Sakala ringkonna Kodutüred ja Noorkotkad korraldasid 02. novembril Viljandi Linnaraamatukogus kogujate päeva, mille raames sai näha valitud esemeid erakollektsioonidest ja oli võimalik omavahel kaupa teha.

Esmaabiinstruktori kursus

04.-06 ja 25.-27. oktoobril toimus Vana-Võidu Ühendatud Kutsekeskkooli õpilaskodus üle-eestiline esmaabiinstruktori kursus. Kursust korraldas Naiskodukaitse Sakala ringkond.

Sakala maleva sünnipäevalised novembrikuul

August PUUSTE	100
Elmar KIVIPÕLD	89
Hans JÜRGENS	86
Lembit KALLASTE	70
Jana SOITU	45
Ly ANIMÄGI	35

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus	KL Sakala Malev Peetrimõisa 71073 Viljandimaa
Väljaandja	Kaitseliidu Sakala Malev pealik mjr Kalle Köhler, lauatel 717 9201, faks 717 9200 Rein Kikas 5331 3274, e-mail: rein.kikas@mail.ee
Toimetajad	Tiina Ott 5855 5092, 717 9217 e-mail: tiina.ott@kaitseliit.ee